

Яковенко Р.В., к.е.н., доцент,
Зайченко В.В., к.держ.упр., доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Влада та владні структури України формуються не за принципом освіченості та моральності, а родинності та згоди виконання різноманітних рішень задля отримання певного в тому числі й матеріально-грошового зиску. Тому система державного управління в більшості випадків керується не патріотичними, а меркантильними інтересами.

В деяких зарубіжних ділових колах вважають, що стиль ділової поведінки в Україні відрізняється необов'язковістю і неакуратністю, відсутністю звички тримати слово, з вічним намаганням що-небудь „виклянчити” для себе в іноземних партнерів [4, с. 8]. У першоджерелі, з якого наводиться це цитування, наголошується на поведінці приватних підприємців, як на загальній тенденції. Однак сфера державного управління визначила стратегією свого існування і тактикою державного управління (оскільки перебування при владі – явище тимчасове) особисте збагачення та системне запозичення коштів у іноземних кредиторів без розрахунків термінів та джерел повернення цих позик.

Німецько-американський філософ і соціолог Герберт Маркузе (1898-1979 рр.) наводив таку характеристику індустріальної стадії людської цивілізації: „під впливом технології культура, політика та економіка зливаються у всеосяжну систему, котра поглинає або відкидає всі альтернативи. Продуктивність і зростаючий потенціал цієї системи стабілізують суспільство і утримують технічний прогрес у межах свого панування [2, с. 93]”. Така система діє і в сучасній Україні, хоча назвати її індустріальною не можна, враховуючи тенденції щодо оновлення основного капіталу більшості існуючих підприємств та вивезення суттєвої частки промислового потенціалу з Донецької та Луганської областей російськими загарбниками. Ця система діє на принципі абсолютної взаємної інтеграції великих капіталів, політичного укладу та механізму державного управління. При цьому цей „Голіаф” знищує всі можливі альтернативи, крім особистого збагачення будь-якими шляхами. Домінування такого мотиву своєї діяльності визначає індустріальну стадію людської цивілізації, на якій сформувались транснаціональні корпорації та банки. При цьому право і закон, як сфери контролю за державним управлінням не діють, оскільки самі є елементом системи і здійснюють нагляд лише за нижчими щаблями суспільства.

Головним політичним фактом другої половини ХХ століття було розширення економік, керованих державою (state-directed economies) [1, с. 269]. В останній чверті ХХ століття ми рухаємося до суспільств, керованих

державою (state-managed societies) [1, с. 269]. Але ХХІ століття визначається зміною як пануючої системи управління економікою, так і формуванням нового постіндустріального суспільства у розвинутих країнах. При цьому визначальним фактором виробництва стає інформація, а головним мотивом праці стає не нагромадження матеріально-грошових цінностей, а самореалізація та визнання (це обумовлено поширенням в структурі зайнятості творчої і інтелектуальної праці).

Деякі російські дослідники вважають первинним фактором виробництва в постіндустріальній цивілізації знання та досвід людини, в той час, як інформація ними розглядається як ключова технологія [7, с. 59]. Ця теза прекрасно усвідомлена представниками системи державного управління України. Але використовується вона лише на половину. Інформацію вони застосовують для особистого збагачення, а не для поліпшення життя суспільства чи отримання творчих результатів. Відтак, зокрема, засоби масової інформації кожного дня намагаються формувати у мешканців нашої країни думку, що погіршення їх добробуту – це прямий шлях до покращення їх життя. Тобто, за методикою, визначеною Дж. Оруеллом, „свобода – це рабство”...

Напрошується висновок: світ ілюзій, в якому живе більшість людей, – це результат роботи ЗМІ, реклами, інтернету, результат тієї „виховної” роботи, яку проводить державна влада свідомо, постійно, цілеспрямовано [5, с. 28-29]. Однак таке ставлення до визначального інструментарію постіндустріального суспільства не може не створити систему суперечностей, коли однокорені наведення певних інформаційних посилів спроможне знищити всю систему державного управління, яке застосовує інформаційні важелі для формування феодальної системи влади на місцях [8].

На практиці існують неповнота інформації, коли економічні суб'єкти володіють лише частковим обсягом інформації, і асиметричність інформації – нерівномірність її розповсюдження [3, с. 203]. Незнання та нерозуміння цієї інформаційної функції ринку збачує всю систему відносин між громадянами і державною та місцевою владою. Відтак, формується спроба впливати на свідомість людей, ставлячись до них як до кормової бази, несвідомої маси, позбавленої власної думки та волі [8].

Вочевидь, Україна використовує надзвичайно важливі надбання постіндустріалізму (комп'ютеризація, інформаційно-комунікаційні технології, інтернет, мобільний зв'язок та ін.), але це часткові процеси, вони не змінюють індустріальної суті нашої економіки [6, с. 18]. Тобто можна говорити лише про проникнення у структуру суспільних відносин інформаційних важелів, які не спроможні спричинити вплив на стрижень економічного розвитку, але впевнено ведуть до руйнування системи та принципів державного управління.

Вже зараз можна спостерігати часткову дематеріалізацію виробництва та зростання питомої ваги дематеріалізованих товарів. Маємо на увазі зменшення частки сировини у вироблених товарах, зміну їх сутності. В першу чергу йдеться про підприємництво у сфері інформаційних технологій (ІТ), з яким

державна влада системно пробує вести бойові дії, які вона ж системно програє (!). Це абсолютно не дивно, оскільки це протистояння між корумпованим аграрно-торговельно-промисловим минулим у сфері державного управління та сучасною постіндустріальною ІТ-цивілізацією.

Найтипівіше цю проблему можна проілюструвати на прикладі формування цін на комунальні послуги в Україні. Відбувається фундаментальна зміна структури собівартості, головним елементом якої в умовах як аграрної, так і промислової цивілізації виступають безпосередні витрати виробництва, тобто праця і матеріали, витрачені на створення чи вирощення продукції. За сучасних умов та активного застосування інформаційних важелів, головними стають витрати на формування суспільної думки щодо ціни, цінності та споживання цього товару населенням. До суб'єктів такої діяльності належать: представники відповідних міністерств, відомств, служб та структур, народні депутати різних рівнів, громадські активісти, журналісти, прес-секретарі, публіцисти тощо.

Тобто до структури створення товару залучаються особи, що не створюють товару (не здійснюють ні конкретної, ні абстрактної праці за К. Марксом), а отримують доходи, невластиві їх безпосередній діяльності. Це формує штучне завищення тарифів, які й без цього визначаються граничною платоспроможністю населення.

Такі тенденції є набагато небезпечнішими, ніж відривання фінансового ринку від сфери виробництва: створення „інформаційних бульбашок”, які не базуються навіть на відносинах грошового капіталу, відображають лише прагнення до безмежного збагачення олігархічно-чиновницької братії [8]. Отже застосування інформаційних важелів для реалізації грошових інтересів системи державного управління у зазначених формах є неефективним, бездумним та суперечить логіці світового цивілізаційного поступу.

Список використаних джерел

1. Белл Д. Культурні суперечності капіталізму / Деніел Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : Віталій Лях. – К. : Либідь, 1996. – С. 251-274.
2. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства / Герберт Маркузе // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : Віталій Лях. – К. : Либідь, 1996. – С. 87-134.
3. Павленко І. М. Мікроекономіка : навч. посіб. / І. М. Павленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
4. Палеха Ю. І. Етика ділових стосунків : навч.-метод. посіб. / Ю. І. Палеха, Ю. В. Водерацький. – К. : Вид-во Укр.-фін. ін-ту менеджм. і бізнесу, 1999. – 138 с. – Бібліограф. в кінці кн.
5. Пыхтин В. Я. О рынке, „рыночном человеке” и морали. (Наблюдения, размышления, выводы) / Василий Пыхтин. – Кировоград : КНТУ, 2011. – 76 с.

6. Чухно А. А. Економічна теорія : [у 2-х т.] / А. А. Чухно. – К. : ДННУ АФУ, 2010. – Т. 1. – 512 с.
7. Шукшунов В. Е. Взгляд в XXI век / Шукшунов В. Е., Взятыхшев В. Ф., Романкова В. И. // Высшее образование в России. – 1993. – № 4. – С. 55-68.
8. Яковенко Р. В. Інформація в системі державного управління як ціновий фактор / Р. В. Яковенко, В. В. Зайченко // Ефективна економіка. – К., 2019. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6901>. – Назва з титул. екрана. – Дата перегляду : 1.03.2019.